

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 376/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Terrafamen lähijärvien tilasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Halmeenpään /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 376/2017 vp:

Aikooko hallitus kustantaa myös pilaantuneiden lähijärvien puhdistuksen Terrafameen toiminnan ylläpitämiseksi sijoitetun yli 200 miljoonan veroeuron lisäksi ja varautua kustantamaan myös Nuasjärven puhdistamisen, mikäli Terrafame itse ei ole siihen vapaaehtoisesti halukas tai yhtiönä kyvykäs,

pitääkö hallitus yhteiskunnan edun mukaisena myöntää Terrafamen kaivokselle uusi ympäristölupa, joka sallii nykyistä suuremmat päästöt, kun edellisiäkään vahinkoja järvissä ei ole korjattu ja

mikäli valtio ryhtyy vahinkojen maksajaksi, maksetaanko tasapuolisuuden nimissä veronmaksajien rahoista myös kaivoksen lähijärvien maanomistajille aiheuttamat haitat?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaan valvontaviranomaisena toimii Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ympäristö- ja luonnonvarat –vastuualue. ELY-keskus valvoo säädetyn ympäristöluvan mukaista toimintaa ja luvassa pilaantumisen ehkäisemiseksi annettujen määräysten noudattamista.

Ympäristöluvan perusteella annetuissa lupaehdoissa lupavelvolliselle määrätään ns. velvoite-tarkkailuohjelma. Velvoitetarkkailun toteuttaminen, järjestäminen ja maksaminen kuuluu lupavelvolliselle. Tulokset toimitetaan sekä lupavelvolliselle että ELY-keskukselle ympäristöluvan valvontaa varten. Valvonnalla selvitetään, vastaako toiminta ympäristölupapäätöstä, täyttyvätkö ympäristöluvan myöntämisen edellytykset edelleen, vastaako lupa ajantasaista lainsäädäntöä ja aiheutuuko toiminnasta sellaisia vaikutuksia, että lupamääräyksiä tulee muuttaa. Voimassa oleva ympäristönsuojelulainsäädäntö perustuu aiheuttaja maksaa –periaatteeseen eli jos toiminnasta aiheutuisi korvattavia ja korjattavia vaikutuksia, niistä aiheutuvista kustannuksista vastaisi aiheuttaja.

Hallitus ei voi puuttua yksittäisen lupaharkinnan sisältöön, kun otetaan huomioon perustuslakiin perustuva lainsäädäntövallan, hallitusvallan ja tuomiovallan jako. Ympäristölupahakemuksen käsittelee valtion ympäristölupaviranomainen eli aluehallintovirasto. Aluehallintovirasto tutkii, täyttyvätkö luvan myöntämisen edellytykset. Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 376/2017 vp

yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa luvan myöntämisen esteenä olevia seurauksia. Luvan hakijan tulee osoittaa lupaedellytysten täyttyminen riittävin selvityksin. Lupaviranomainen voi tarvittaessa edellyttää lisää selvityksiä.

Valtio ei omissa nimissään ole harjoittanut tai harjoita puheena olevaa liiketoimintaa. Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994, ympäristövahinkolaki) mukaan ympäristövahingon korvaamisesta on vastuussa se, jonka toiminnasta vahinko on aiheutunut. Valtion osallistumiselle yritystoiminnan mahdollisten yksityisoikeudellisten korvausten maksamiseen ei siten ole oikeudellisia perusteita.

Yleisesti voidaan todeta, että ympäristövahinkolain mukaisena ympäristövahinkona voivat tulla korvattaviksi henkilö- ja esinevahingot sekä sellaiset henkilö- tai esinevahinkoon liittymättömät taloudelliset vahingot, jotka eivät ole vähäisiä. Ympäristövahinkolaissa säädetään myös vahingontorjunta- ja ennallistamiskustannusten korvaamisesta. Ympäristövahinkolaki kuuluu muun vahingonkorvausoikeuden lailla oikeusministeriön toimialaan.

Kainuun ELY-keskus on antanut vuoden 2012 kipsisakka-altaan vuotoa koskevassa asiassa päätöksen vuonna 2015 vesistön merkittävän pilaantumisen korjaamisesta. Asiaan sovelletaan eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annettua lakia (383/2009). Päätöksellä pilaaja Talvivaara Sotkamo Oy on määrätty korjaamaan aiheuttamansa vesistön merkittävä pilaantuminen korjaamaan aiheuttamansa vesistön merkittävä pilaantuminen eli poistamaan vahingosta aiheutunut haitallinen muutos kahdessa kaivoksen lähellä sijaitsevassa järvestä, Salmisessa ja Ylä-Lumijärvestä. Aiheutuneen pilaantuminen korjaaminen tarkoittaa pilaantuneiden vesistöjen palauttamista mahdollisimman hyvin vahinkoa edeltäneeseen tilaan eli perustilaan. Asiassa ei siten ole kyse yksityisten vahinkojen korvaamisesta, vaan ympäristön tilan palauttamisesta. Muiden merkittävästi pilaantuneiksi katsottujen vesistöjen osalta korjaamista koskevaa asiaa ei ratkaistu vielä tällä päätöksellä. Näiden osalta asia jää siis vireille ja niitä koskien tullaan myöhemmin tekemään erillinen päätös, jossa otetaan huomioon muun ohella Salmisessa ja Ylä-Lumijärvestä suoritetuista toimenpiteistä saadut kokemukset sekä vesistöjen luontainen palautuminen.

Helsingissä 12.10.2017

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen